

EUSKAL ALFABETATZE EKINTZAREN LEHEN ITURRIAK

Donostia, 1980-XII-19

Jose M.ª Satrustegi

Korrika Euskal Herria izeneko ibilaldi luzea egin berri da gure artean. Lehenbiziko kilometroa, Oñatiko Unibersitate aurrean lekukoa harturik, nik egin nuen. Alfabetatze Euskalduntze Koordinakundeko eratzailleek ez zekiten orduan Alfabetatze mogimendu guziaren lehen abiadan ere, oraintxe dela hamabost urte, neu han nintzenik.

Honela gertatu ziren gauzak: Baionako *Musée Basque* delakoan egin zuen 1965.ko Azaroaren 28an hilabeteko batzarra Euskaltzaindiak. Hiru gai aipatzen zituen deiak:

- Lafitte: *Jakitatezko liburuez.*
- Satrustegi: *Euskaltzaindia zer den. Zer espero den laguntzaileengandik.*
- Haritschelhar: *Frantziako batxillerato ta estudio nagusien erreforma ta euskera.*

Hiru hitzaldi hauek ez ziren EUSKERA aldizkarian argitaratu eta aurre-ra joan baino lehen komeni da, behar bada, neuk esandakoak hitzez hitz hemen ematea. Hara zer nioen:

“Andere eta Jaun euskaltzaleak: egun on!

Beti aditu izan dut, nunahi mintzatzeko hiru gauza direla behar: erraiteko zerbait ukan, erran beharrak erran ta, gero, bakea eman.

Suiet faltan enaiz ixilik geldituko, bat dut nun zila! Ez nehorri sala, bainan aski aitzinetik abisatia nintzen: banakien zertaz ari behar nuen.

Hortan dut, justoki, koropiloa. Odre batzu errezibitiak eta nihauk, bertzalde, nihaun erraitekoak ere ba! Ez sobera luzatu nahi eta ez jakin nundik has.

Erran zaharrak dioen hura, *apezak azken hitza bere* entzun ez dezadan, nihaunez abiatuko naiz lehenik.

Ene hezur mamien eta barneko ahalmen guzien bozkarioa zerbait zen berriz Iparraldera itzultzean, aspaldiko partez. Urte t’erdi anixko zitzaiz-

dan ziangana gabe. Aitaren eskutik auzo herriko festetara doan haurra bezala abantxu.

Zertako erran ikusteko haundia badudala ziekilan? Anitzek ezagutzen nauzue. Adiskide berriendako erranen dut, Luzaide erdi ziena duzuela —ez erraitaegatik zango puntatik bururainokoa—: eta ni arrunt luzaidartua. Nola ukatzen ahalko dut zuenganako atxikimendua! Gogoan ditut Belloc-eko bilerak, Euskaltzaleen Biltzarrak..., eta lagunarteko hainberitze oren goxo.

Anitz da nere zianganako zorra. Eskol ona atzeman nuen. Ahal guzia egin dut ziangandik ikasten. Nehor aipatu gabe, mila esker denoi. Hain bihotz onetarik hartua nuen adiskidantza ez dut berehalakoan kitatuko.

Hortako nintzen hain konten ziangana itzultzean.

Euskaltzaindiko lagun maiteok, barkatuko duzue ene ausartzea. Badakit ez nintzela huntara etorria. Bainan, bihotzak baditu arrazoinak ez ditzakeenak adimenak ikus.

Ene erraitekoak bi pundutan dira: 1) Euskaltzaindia zer den. 2) lagun-tzaileek zer egin dezaketen.

I. Euskaltzaindia

Ez alda hori hitz bitxia? Jaunak ez naiz kopletan ari. Mattin eta Xalbadorrek gustian irri egin lezakete. Bertze gisa ere aski atakatia naute; ez diet plazer hori emanen.

Hala ere, hain bitxia ote?

Ene iduriko, ez. Ahuntzak zaintzen dituen baldin bada *ahuntzaina*, eta ardien ondotik dabilena *artzaina*, xuxen da euskara eta euskararen gauzak zaintzeko karguan denari *euskaltzaina* erraitea. Euskaltzain horien elkargo edo batasunari erraiten diogu Euskaltzaindia.

Euskara zaintzeko lanbide honetan baditugu bi sailtako jokabideak: a) egunoroko bizian euskara edertzeko, zabaltzeko eta finkatzeko lana egin dutenen maila, eta b) euskararen erroak, hitzen iturburua, eta bertze lengoia batzuketan dukeen ikustekoa xekatzeko, ikertzen eta aditzera ematen dutenena.

Lehenbiziko mailan sartzen dira euskal besta, bertsolari txapelketa edo antzerki saioak egiten dituztenak. Baita ere, eskolak emanez, dantza ta kantuz, radioz ala egunkarietan euskal gauzen zaletasuna ta suia zernahi gisaz pizten dutenak. Eta bereziki, Euskaltzaindiari dagokionez, gure mintazira edatzen eta edertzen ahalegintzen direnak.

Orotan gertatzen dena: nork ez daki zer diren treinak, itsas untziak, airezkoak? Ez gara konturatzen zenbat gizonen izerdiak eta zenbat lan

mota behar izan diren munduan orain ditugun tresna horietara heldu orduko. Batzu dira paper hutsean aintzinamendiak asmatzen dituztenak, eta bertze batzu errauts koloreko leiho batzutarik mia-ta-mia handik hunat kurriazten dituztenak, ez aipatzeagatik beren xapel ilunekin bide bazterretako xeilak idek eta zerra ogia irabazten dutenak.

Eta denak beharrezkoak! Treinak egitea gauza handia baldin bada, ibiltzailerik gabe zoin bere zokoan beharko luke egon. Ez eginaren pare.

Konpreintu duzue zer erran nahi dutan. Euskara aintzina ateratzeko lan huntan ere badira hortzak eta haginak untsa miatuz, xehetasunak jakin nahiz dabilten jakintsuak; baita ere, luzaz bizi dedin egunoroko bazka eta, giro hotza delarik su pindarrak hurbiltzen entseatzen direnak.

Bai maila batean nola bertzean euskararen alde lana eginez gehienik ageri gizonak sartzen dira Euskaltzaindian.

Baditugu, bertze alde, euskaltzain osoak eta laguntzaileak lankide hauen artean. Osoak hemezortzi izaiten ziren orain arte; hemendik aintzina hogeit bat behintzat izaiten ahalko dira. Laguntzaileak, erran nahi bait da, euskararen alorrean seriooki jokatzuz zuen izenak Euskaltzaindikoa laguntzailetzat ikusi dituzuenak bazarete askoz gehiago. Eta Jainkoak nahi dezala ez zaitezten ttipituz joan. Hori izango da gure euskara maitearen iraupenerako ezaugarririk hoberena.

II. Laguntzaileak

Hemen heltzen naiz orain, errana zidaten bigarren pundura: *zer espero dugun laguntzaileengandik.*

Euskaltzale maiteok: nik orain erranen ditudanak ez hitzezkoak, ez! Bihotzetik bihotzera biziaren odol gorritz, barneko suaz, amodioz..., ez dakit nola erraitekoak diren.

Norbait balitz hemen urte hotzaren atzaparretan erori eta diruarendako bakarrik bizi dena munduan, berdin izango zaio ez entzunik; ez nau konprenitzen ahalko. Aintzinamendia, tresneria edo teknika hutsa baldin baduzu jainko bakarra, joaiten ahal zira gustian zeure tresnetara; ez dute nere hitzek zurekin deus ikustekorik.

Euskara ez da tresna bat. Ez da lehen aipatutako treina, ez itsas-ontzia, ez airezko edo egazkina. Euskarak arima badu, oraindio bizi da. Harri bilakatzen hasia eta harjoa baldin bada ere, badu bihotz bat: hemen bil-dutako multxoia eta, gu bezalako bertze frangoren bihotz euskalduna.

Laguntzaile maiteok: zeren beha daukazuen, ez Euskaltzaindia bakarrrik, hiltzeko zorian jarria dugun euskara batez ere? Zer espero dugun zuengandik?

Haize bolara frexkoa bularrak astintzeko, eta berogi puxi bat hotzak hiltzen ez uzteko. Sobera galdegiten duta?

Halta, horrekilan beharrezkoena bagenu. Hori gabe deus ez.

Etsairik haundienak ez ditugu kanpotik haunkaz ari zaizkigunak. Horiengatik milaka urte iraun du eta gehiago ere iraun lezake euskarak.

Ez dituzue ikusi oihanetako gaztain zaharrak? Haize eta mendebal guziak garaitu ondoan, odol hustuz, harrak janik, errausturik hiltzera dihoaz:

Joan da sortetxearen
amets zabala
negu aldean ainaren
siska bezala...

Hauxe Euskal Herriaren
ezin ahala!

Odol hustuz hilaren
hezurra dala
ah! gaztain haundiaren
azken itzala:

Hauxe Euskal Herriaren
hiltze petrala.

Euskaltzaindiak lehenik eskatzen dizuena ez da jakitatea, amodioa baizik. Euskarari buruz guk baino gehiago dakienik bada munduan. Anitzendako ardia hilik berdin balio du: hezur miatzen izango dute lana. Bihotz gabeko jakintza hori, jakitate hotza da. Ardia bizirik nahi duena artzaina da, eta Euskaltzaindiak horrela nahi luke euskara. Amodio haundi bat dugularik gure baitan ongi etorri jakinduria.

Zuen euskaltzaletasuna erakutsi nahi duzuei erranen dizuet nola lana egin: gogotik, *nahikari haundi batekin*. Ahala baino mutil hobe, askotan, nahikaria.

Eta zertan lana egin? Edo nola? erranen du norbaitek.

Laborariak baino hobeki nork daki etxeko alorren berri? Zuk dakizu nun den zure herria, nola diren hango jendeak eta zer egin daitekeen. Bertzerik ez baduzu, hona hemen duela aste bat Erriberako jendetarik eta euskararik ez dakien lagun batengandik hartutako presenta: Bere sorterrian jendeek erraiten dituzten hitz euskaldunen bilduma. Ehunen bat hitz, hor nunbait.

Euskara mintzatzen ez den alorretan lana atzemaiten duenak gure laguntzeko, segur naiz zerbait egingen zuela euskaldun izanez eta euskaldunen artean bizi balitz.

Haundia da euskarari buruz gure jendeek gorderik daramaten aberastasuna. Herriarengana joaiten ikastera joan behar genuke beti, Plazer hartzen dute berek eta gu gaituzte aberasten.

Aisa da apez batendako katexima galdegitea; baina fantesi tzar bat baik ez litzateke horrekilan bertze gauza guziak ere badazkiela uste izaita. Aski luke edozein Perrando Amezketarrek ardiek zenbat hortz duten galdegitea, ala gainean edo behean dituzten erranez atakatzea, behar bada, bere uste husteletarik ateratzeko.

Hor dira erran xaharrak, kontu kontari aditzen diren gauza politak, hitz guti ezagutuak, gertaerak eta bertze hainbat ikasgai.

Hor dira etxe guzien izenak; alor, pentze eta mendienak. Bakoitzak bere herrikoak bilduko balitu jakintsuek burua nun hauts izango lukete.

Musikaria bazara edo ta bertsuak maite badituzu loriatuko zara aditzen diren gauza polit nahiz ederrez. Erakuts zeuk ere, denbora berean beste kantatu batzu.

Idazteko erreztasuna baldin baduzu, zeuk dituzun aberastasun horiek bertze batzuei edatu. Eta bertzerik egiten ahal ez baduzu, argitu, nola-bait sua piztu ingurukoek egin dezaten. Nork du euskaraz idazten?

Euskaldun guzian egitekoa da Gaztain Haundiari xerto berrien lotzen laguntzea.

Jainkoari esker, oraindio bizi da euskara, hain zuzen ere, bizi bait da gure arrangura. Noiz arte?

Geure eskuetan daukagu erantzuna. Zuk ere:

Eman ta zabaltzazu munduan fruitua.

Ez zen baketsua izan hitzaldi xume honek sortu zuen giroa. Lehenbiziko zatiaren aurka, han bertan Gabriel Aresti haserre jaso zen.

— Euskalzaindia zer den esan du Satrustegik eta zer ez den isildu, izan zen bere salaketa sutua.

Denok dakigu urte harietako Akademia birrantolatzen ari zen elkargo bat zela. Gerra ondoko urteak ez ziren euskara berpizteko egokienak eta hala ere, gutxi edo asko, Euskaltzaindiak bere lana egiten zuen. Nungo elkarteak esan dezake beste horrenbeste jago Euskal Herrian?

Baina, nunbait, gauzak bideratzeko politika ere sartu omen zen zenbait izendapen egiterakoan. Horrela entzuten genuen, behintzat. Egoera oso txarra sumatzen zen eta, behar bada, bide bakarra ere hori ikusten zuten.

Aresti adiskideak hori zuen gogoan, eta bere salaketa sutua eta bizia gertatu zen. Dassance jaunak hitz ezkiekin, “Panier Fleuri” jatetxera abiatu behar genuela erran zion Iparraldean eguerdiz bazkaltzen dutela adieraziz.

Bazkal osteko aipamenak Dassance, Labéguerie eta Arrue jaunak egin zituzten. Michel Labéguerie, Arestiren goizeko salaketa gogora ekarriz hasi zen mintzatzeko, Euskaltzaindiaren lana, asmo berriak eta izen ona bere lekuan ezarri.

Arestik jarlekutik zutitu eta moztu egin zion: “ni goizekoan nago!!” esan zuen, mahai gainean zanpako bat emanaz.

Biharamunean “Basque-Eclair” egunkariak honela jaso zuen hitzaldiaren mezua:

Aimer l'esquara. M. l'abbé Satrustegui a présenté avec talent les objectifs de base de l'Académie basque et insisté sur le rôle des membres correspondants.

Les membres correspondants sont invités à s'unir à leurs efforts. Ils peuvent assister aux séances mensuelles de l'Académie et prendre part aux discussions.

S'adressant tout particulièrement aux nouveaux membres correspondants, l'abbé Satrustegui les a exhortés à persévérer au service de la langue basque avec une ardeur accrue: “Nous ne vous demandons pas d'être des savants, mais d'aimer et de servir avec tout votre coeur notre belle langue”.

Arratsaldean Museora itzuli ginen berriz “Lauaxeta” saria Ricardo Arregi zenari ematera. Lehen aipatutako frantsez egunkariak honela jaso zuen han gertatua:

Le prix du journalisme basque. La plupart des personnalités réunies sous l'égide de l'Académie, se sont rendues en fin d'après-midi dans les locaux du Secrétariat basque où ce dernier organisme décernait pour la seconde fois le prix du journalisme en langue basque.

Le prix ‘Lauaxeta’, tel est son nom, qui couronna l'an dernier M. Juan San Martin, d'Eibar, a été remis cette année par ce premier lauréat au jeune et talentueux chroniqueur de ‘Zeruko Argia’ M. Ricardo Arregui.

M. Davant avait auparavant prononcé une courte allocution. Le nouveau lauréat a remercié dans une brillante improvisation.

Un vin d'honneur a clôturé la manifestation.

Euskaltzain urgazleei buruz esandako hitzak ez ziren basamortuan erori. Pozgarri izan zen niretzat zenbait egunen buruan Ricardo Arregik idatzi zidan gutuna eskuratzea. Hara zer zioen:

Andoain'dik 1966'go ilbeltzaren 17'an

Jaun apez: Zuk Baiona'n esandakoak kontuan arturik laguntzaille gazte batzuek gure eginkizuna bete nai dugu Euskaltzaindiaren barruan. Ortarako gure adiskideekin batera euskeraz irakurtzen eta idazten ez

dakiten euskaldunei ori egiten erakusteko jokabide batean pentsatu dugu. Ori ikus dezazun emen bialtzen dizkitzut bi orri multikopian ateratakoak eta beste euskaltzaiñei ere bidalitakoak gure asmoak agertuaz.

Gaiñera zu naparra zeran ezkerro beste zerbait esan nai nizuke, ez ote legoke Naparro'ko beste euskaldunekin beste orrenbeste egiterik? Gu, gazte talde bat, prest gaude edozertan laguntzeko. Erakusleak eta guk arkituko ditugu ta ontarako Naparro'ko buru diranekin artu-emanetan jartzea komeni ote litzake? Zuk beste iñork baiño obeto jakin lezakezu, orregatik galdetzen dizut.

Uste dugu gure asmoak gogo onez artuko dituzula ta gurekin ados bazez zure botua proposatze onen alde emango duzula. Gaiñera billera ortara etortzerik ez baduzu ta zure iritzi proposatze oni dagokionez baiezkoa baldin bada, errespeto aundienarekin zure iritzia emanaz alik eta lehen Euskaltzaindiari idazteko eskatzen dizugu.

Denbora galdu erazi ez dizugulakoan eta aurrez aurretik zure borondate borondate suagatik eskerrak emanaz agur dizu zure serbitzari den RICARDO ARREGI'k.

Ricardo Arregik gutunean aipatzen dituen multikopiaz egindako bi orriak Euskaltzaindiari zuzendutako eskariaren kopiak dira. Honela zioen:

Euskaldunen Alfabetizazioa

Euskeraz dakiten geienek ez dakite ez euskeraz irakurtzen ez euskeraz idazten. Erri batek indartsu bizi nai baldin badu kulturaren beharra du ta gaur egunean kultura geien bat idatziaren bitartez zabaltzen da. Beraz Euskalerrriak erri bezela indartsu bizi nai badu idatziari bideak zabaldu behar dizkio. Ortarako beharrezkoa da euskeran analfabetoa del Euskalerrria alfabetizatzea.

Xede ori bete naiean "Jarrai" taldeko gazteok jokabide bat proposatzen diogu Euskaltzaindiari, ahal den euskaldun geienei euskeraz irakurtzen eta idazten erakusteko. Ortarako alfabetizazioko kanpaña batean pentsatu dugu.

Onelako ekiñaldi batek bi eratako problemak dakarzki gertatu garaiean:

I. Theoria aldetik:

1. Ikasgaiak gertatzea.
2. Erakusleak gertatzea.

II. Praktikaren aldetik:

1. Erakusleak arkitzea.
2. Erri bakoitzean erakustokiak antolatzea.
3. Erri bakoitzean "responsableak" arkitzea.

4. Zabalkundea egitea.
5. Diru kontuak erabiltzea.

Lehendabizi: puntu guzti aukeratzeko eta zaintzeko beharrezkoa da Euskaltzaindiak batzorde bat, komisio bat izendatzea.

Bigarren: kanpaña au betetzen asteko lau epe dira beharrezko:

1. Ikasgaiak gertatzeko.
2. Erakusleak gertatzeko.
3. Erri bakoitzean zabalkundea egiteko.
4. Kursilloak ematen asteko.

Ikasgaiak gertatu

Behar bada eginkizunik nagusia. Kanpaña oni aurtengo urrillean asiera eman nai baldin badiogu ikasgai aukeratzeko gertatu beharko dira. Gai aukeratzeko euskalki guztietako euskaltzainen eginkizuna izango da. Aukeratu, gure ustean, erakutsi-behar aundienak: irakurtzen eta idazten. Baiñan beste puntu batzuek ere kontuan artzezkerotan: kanpaña au izango dela okasio euskeraren barruan batasunera jotzeko (orregatik komeniko litzake gai aukeratzekoan Euskal Idazkaritza'k Baiona'n egiñikako billeran erabakitakoak onartzea), baita ere euskaldunen iztegia ugaritu egin behar dela ta ortarako beste euskalkietaz zerbait erakustea beharrezkoa izango dela, etab.

Erakusleak gertatu

Ikasgaiak antolatzen ari diran bitartean "Jarraikoak" erakusle billa ibiliko dira ta uste dugu udarako behar aiña arkituko ditugula.

Gaiak gertatu ta erakusleak arkitu ezkeru udararen barruan erakusle oiei kursillo bat emango zaie (eta onena au E. U. T. G. n egitea izango da). Kursillo oien bukaeran eta azterketa batzuen ondorenean Euskaltzaindia'k agiri bat emango dio bakoitzari euskera erakusteko ahalmen-dua dagola adieraziaz.

Zabalkundea egin

Urilla baino lehenago, au da, erakusketak egiten asi baiño lehen komeni da ahal den leku geienetan aldizkari, irrati ta beste bide batzuen bitartez zabalkundea, propaganda egitea behar aundi au zabalduaz.

Erri bakoitzean kursilloak ematen asi

Bitarte onetan "Jarraikoak" arkitu izango ditugu erri bakoitzean erakusketarako tokiak, moduak eta ikasleak. Aurreko iru epeak behar bezela gertatu ezkerro uste dugu urrilla ezkeroztik laugarren epe onekin asi gindezkela.

Kursilloetarako matrikulatzea beharrezkoa izango da ta bukaeran Euskaltzaindia'k agiri bat emango dio ikasle bakoitzari.

Diru kontuak

Geien bat diru kontuak ikasleen diruekin egingo dira. Matrikulatzea beharrezkoa izango baida eta ez debaldezkoa. Jakiña asiera batean beste nunbaitetik atera beharrean arkituko gera.

Ori da guk Euskaltzaindia'ri proposatzen dioguna.

Jarraiko

(Ricardo Arregi, Iñaki Beobide, Mikel Lasa euskaltzaiñ laguntzailleak)

Azkeneko lerroa multikopiaz ez baino bere eskumakinaz egina du Rikardok niri bialdutako paperrean. Biharamunean bertan erantzun nion, esanez:

Urdiain, 1966'ren Ilbeltzak 18

Ricardo Arregui jaunari

Andoain'en

Adiskide:

Orai berean artu dut zure 6'eko idazkia. Beste lan bat eskutan artu baiño len erantzun nahi dizut. Zurearen mamia garratzitsua derizait; ez ori bakarrik: beharrezkoa.

Nola? Zuk bide bat zabaltzen duzu eta oso egokia, nere ustez. Beste batzuk zer-edo-zer egiten saiatu gera orai baiño len. Gurea etxe barneko lana izan da... ez baidugu kanpora ateratzeko giro onik atzeman baztaretan.

Elkarren berri jakiteko esango dizut, duela zortzi edo bederatzirte asi nituela nik Luzaiden (Valcarlos), aurren eskolak. Lehenik euskaldunekin, idazten eta irakurtzen erakusteko. Au lan arina gertatu zitzaitan. Eskola onek, eskuara gutxi zakiten aurren artean, gura sortu zuen: eskuara ikasteko gura. Eta lehenbiziko urtetik banituen ameka ikasle. Politena izan zen, erriko andereñoa ere gurekin eskolan asi zela. Berez Iruñerrikoa (Huarte-Pamplona'koa), etzen eskualduna, eta eskuara ikasi nahi izan zuen. Onek giro egokia sortu zuen errian eta bigarren urtetik

banituen erdaldunak ere. Lugo'ko Guardia Civil baten seme alabak ere antxe nituen egunoro.

Eskola aien ondorea pozgarria izan zen. Gurasoak konturatu ziren beren utzikieriaz eta, uste dut famili asko eskualdundu genituela errian. Ez poliziak, ez karabineroak ez ninduten iñoiz lan ortan oztopatu. Ingu-ruan ezin nuen ezer egin, Orriaga eta Auritze (Burguete) erdaldun bai ditugu. Berdin Espinal.

Orai Urdiain'en nago. Erri eskualduna, haur eskualdunekin. Lenbiziko saioak egin ditut zuzen idazten asiazteko. Badugu Naparroan "Umeen Deia" izeneko aldizkaritxo. Ilabetero ikusiko dituzu Urdiain'go aurren lantxoak. Abendukoan ere bost Urdiain'go aurren izenak atera ziren.

Zer gehiago egin ginezaken Naparroan?

Itz batez esango dizut: giroa sortu. Langileak ditugun erritan lana egiten da. Eta lana egiteko bidea bada. Alferrak kokatu diren erritan ez dut ikusten zer egin ginezaken. Iru edo lau erritan eskolak zabaltzea onarturik daukagu 'Prncipe de Viana'ren ardurapean eta babesean. Ikusiko dugu zer ateratzen ahalko den. Gaineko bultzaldia ona da: alare ez da aski.

Langileak sortzea obe da eta azpitik gorako indarrak begia gehiago betetzen dit.

Nola nahi dela zure eskabideak nere ongi etorri beroena merezi du eta ala agertzera emango dut. Eldu den 28'ko billeran an egon nahi nuke, elurraren baimenarekin.

Euskal Idazkaritzak Baiona'n artu erabakiak onartuak izan ziren bere egunean Euskaltzaindian.

Agindu. Zure adiskide J. M. Satrustegi.

1966.ko ibeltzaren 28an Euskaltzaindiak Donostian egindako batzarran aurkeztu zen pertsona helduen alfabetatzeko asmoa. Batzar agiriak honela dio: "San Martin, Arregi eta Lasa-k firmatuta eskabide bat artu da euskaldunen alfabetizazio kanpaña bat egiteko. Lojendio, Mitxelena ta Erkiaga-k aldeko iritzia bialdu dute. Batzorderako San Martín, Aita Altuna, Lasa, Arregi ta Beobide izendatu dira."

Eskaria aho batez onartua izan zela esan behar da. Batzar hartan bildu ziren euskaltzain osoak hauek ziren: Dassance, buru. San Martin, Lafitte, Iri-garay, Lecuona, Villasante, Satrustegi, Haritschelhar, Larzabal, Arrue ta Iri-goyen idazkaria.

* * *

Hau da "alfabetatze Euskalduntze" izenarekin ezagutzen den elkargoa-ren aurre-historia. Orduan, *Alfabetizazio kanpaña* deitu zuen Rikardok

berak, eta horrela onartua izan zen lehenbiziko batzarrean. Geroago, *Alfabetatze Euskalduntze* izen bikotea du Euskaltzaindiak legez beretzat erregistratua.

Izan diren joan-etorri guzien kondaira ekintzarekin batera hasten da, eta bada horren berri nik baino hobeki eman dezakenik gure artean.

Euskal Alfabetatze ekintza honen lehen iturriak dira, soil soilik, hemen aipatutakoak.